

Mor l'historiador Manuel Riu

Expert en l'època medieval, era catedràtic, acadèmic i membre de l'IEC

Redacció
BARCELONA

L'historiador Manuel Riu i Riu va morir diumenge als 81 anys. Nascut a Manresa el 1929, era catedràtic d'història medieval de la Universitat de Granada (1966) i també de la Uni-

versitat de Barcelona (1969). Riu i Riu va dirigir les publicacions *Índice Histórico Español* i *Acta Historica et Archeologica Medievalia*, i va coordinar els *Quaderns d'Estudis Medievals*.

En la seva obra com a medievalista destaquen una vintena de llibres i uns sis-cents cinquanta treballs de síntesi i investigació històrica i arqueològica que aborden la història

eclesiàstica i socioeconòmica i la vida quotidiana de la Catalunya de l'edat mitjana. Creu de Sant Jordi l'any 2003, era membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i membre corresponent de l'Acadèmia de la Història de Madrid.

Des del 1990, era membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans. La presidenta d'aquesta secció,

Maria Teresa Ferrer, en destaca la tasca de "desenvolupador de l'estudi de l'arqueologia medieval", a Catalunya i a la resta de l'Estat. També destaquen les seves hipòtesis sobre l'origen del feudalisme a Catalunya, sobre fonts d'estadística demogràfica medieval i sobre la producció llanera i ramadera.

Els funerals seran avui a les 11 h a l'església de Sant Llorenç de Morunys. ■

HISTORIADOR VINCULAT AL TERRITORI ■ Manuel Riu i Riu (Manresa, 1929) serà enterrat avui a Sant Llorenç de Morunys, població d'on descendien els seus pares i on va passar la guerra civil i gairebé totes les vacances. També estava vinculat a Berga, on va fer el servei militar i d'on era la seva dona. A la vall de Lord i al Berguedà va impulsar nombroses excavacions per reconstruir el trencaclosques de l'edat mitjana

Mor Manuel Riu i Riu, impulsor de l'arqueologia medieval a Europa

► Nascut a Manresa fa 81 anys, l'historiador i arqueòleg ha mort a Sant Llorenç de Morunys, d'on era fill adoptiu ► El 2003 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat

DOLORS PUJOLS/PEPA MAÑÉ | MANRESA

■ L'historiador i arqueòleg Manuel Riu i Riu (Manresa, 1929), que va ser pioner a Europa en introduir l'arqueologia en l'estudi de la història medieval, va morir diumenge a la residència La Vall de Sant Llorenç de Morunys, on vivia des de feia un any. El funeral per Riu, que va rebre la Creu de Sant Jordi el 2003, tindrà lloc avui, a les 11 del matí, a l'església de la població de la vall de Lord.

Riu, que residia a Barcelona, tenia una estreta vinculació amb Sant Llorenç des de petit, per ser d'on descendia tant per part de pare com de mare. Hi va passar la guerra civil i gairebé totes les vacances. També tenia una especial relació amb Berga, on va fer el servei militar i d'on era la seva dona. Així, tant a la vall de Lord com al Berguedà va impulsar nombroses excavacions, que li van permetre reconstruir el trencaclosques de l'edat mitjana. En ambdós llocs va impulsar museus on conservar i donar a conèixer les troballes, i es va implicar en les entitats de divulgació històrica.

La tasca de Manuel Riu i Riu va ser reconeguda al mateix territori on la va desenvolupar. Fill adoptiu de Sant Llorenç, la població va dedicar-li un carrer el 2007. Jaume Adam, de l'Associació Cultural Vall de Lord, l'ha qualificat com «l'ànima» de l'associació i del museu que gestiona. Adam ha expli-

cat que, juntament amb un grup de vilatans, l'any 1947 «va fundar el museu i el va anar desenvolupant incorporant-hi peces de donacions o de recerques pròpies».

El 2004, Riu va ser reconegut amb el premi Signum que atorga el Consell Comarcal del Solsonès. La presidenta del Centre d'Estudis Lacetans (CEL), Montse Creus,

considera la mort de Manuel Riu com una «gran pèrdua». El medievalista, soci d'honor de l'entitat, formava part del consell assessor de la revista Oppidum.

També va rebre el premi Ciutat de Berga a la Cultura, el 2006. La berguedana Dolors Santandreu recorda que va decidir estudiar història medieval arran d'anar a una

excavació amb Riu a Sant Sebastià del Sull, a Saldes. Més endavant, el catedràtic va dirigir la seva tesina i la seva tesi, totes dues sobre Berga: «era una persona molt entenyable. No feia soroll i, sense manar i sempre amb una educació exquisida, recomanava: 'podria mirar allò...'. Riu també col·laborava amb la revista berguedana L'Erol.

Pioner de les excavacions

► Manuel Riu i Riu, de la mà del catedràtic Alberto del Castillo, va evidenciar, segons va explicar ell mateix (vegeu Regió7 del 31 de desembre del 2004), que «recórrer a l'arqueologia serveix per completar les investigacions amb dades que no trobes a les fonts escrites». Així, va ser pioner de les excavacions, principalment al Berguedà i a la vall de Lord, en l'estudi de la història medieval. Nascut el 1929 a Manresa, era catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Granada (1966) i de la Universitat de Barcelona (1969), i membre de la secció historicoarqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans des del 1990. Era membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i de l'Acadèmia de la Història de Madrid. Va rebre la Creu de Sant Jordi el 2003.

DECLARACIONS

DOLORS SANTANDREU
HISTORIADORA DE BERGA

« Era el meu mestre. La meua va ser la penúltima tesi que va dirigir. Deixava anar les coses perquè agafessis la idea »

JAUME ADAM
ASSOCIACIÓ DE LA VALL DE LORD

« Va fundar el museu i el va desenvolupar. Gràcies a la seva feina s'ha pogut conèixer i divulgar el nostre passat »

MONTSE CREUS
CENTRE D'ESTUDIS LACETANS

« L'assessorament de Manuel Riu feia que la revista Oppidum tingués més prestigi »

políticaentrevistaculturaentrevistasocietatentrevistaesportentrevistaeconomia

LA CONTRA

Manel Riu i Riu Medievalista expert en el castell de Mataplana

Prohom de Mataplana

Manel Riu i Riu va néixer el 25 de març del 1929 a Manresa, a la comarca del Bages. Va ser un historiador medievalista destacat, des de la càtedra que ocupava d'ençà del 1966 a la Universitat de Barcelona. Especialitzat en la història monàstica catalana i de l'Andalusia oriental, són importants les seves hipòtesis sobre l'origen del feudalisme a Catalunya, les fonts de l'estadística demogràfica medieval i l'estudi de la producció llanera i ramadera. També es va dedicar a l'arqueologia medieval i va dirigir diverses excavacions, una de les més destacades de les quals va ser la del castell de Mataplana, on se suposa que hi habitava el fascinant i temible comte Arnau. Autor de diversos llibres imprescindibles i prestigiosos en temàtica medievalista, va ser membre de la secció historicoartística de l'Institut d'Estudis Catalans, de la Reial Acadèmia de les Bones Lletres i corresponent de l'Acadèmia d'Història de Madrid. Entre les seves distincions destaca la Creu de Sant Jordi, rebuda l'any 2003. És fill adoptiu de Sant Llorenç de Morunys, on hi té un carrer dedicat des de l'any 2007. Malauradament, ens ha deixat molt recentment, només en tornar l'any nou, el passat dia 2 de gener del 2011, a la mateixa població de Sant Llorenç de Morunys, a la comarca del Solsonès.

GOMBREN | Josep Terradas

Si una persona del Ripollès ha sentit profundament la desaparició de Manel Riu és el doctor Eudald Maideu, propietari dels terrenys on hi ha el castell de Mataplana. Maideu ha estat un incansable impulsor de les excavacions que s'han fet al castell i dels estudis a què han donat origen, però reconeix a Manel Riu el mèrit de ser-ne el descobridor, la persona que es va adonar que allò que hi havia en aquells terrenys era quelcom molt important.

Des del primer contacte entre Maideu i Riu es va establir un corrent de treball i aprofundiment en aquelles restes, i així el ripollès no dubta a dir que entre les fites més importants del catedràtic hi ha la descoberta del castell de Mataplana i que la seva il·lustradíssima figura va ser la impulsora definitiva dels treballs a la zona. Eudald Maideu ho recorda perfectament: «**va venir, s'ho va mirar i va dir: això ens agrada perquè no ho ha tocat ningú i, a més, ara tothom està en si el comte Arnau és veritat o fantasia. Ho hem de fer.**». Un dels fruits que va donar és que el castell es va poder situar fefaentment a una certa distància d'on la història ens deia que era fins aleshores.

Tot plegat, segons Eudald Maideu, perquè Manel Riu «**era un home senzill, molt assequible i un gran pedagog.**». I per això va ser l'únic que va escoltar la proposta d'Eudald Maideu de fer indagacions arqueològiques entorn

El castell de Mataplana després de les excavacions de Manel Riu i Riu

del poc que en aquells moments es veia del que ara és el castell de Mataplana. I això que Riu «**era una autoritat aquí a Espanya i en general arreu del món sobre aquesta temàtica medieval.**».

Una de les decisions que es van prendre en aquell moment va ser impulsar camps de treball de la Generalitat a la zona, on molts estudiants hi van poder treballar. En aquell moment Manel Riu va prendre una decisió important, segons Eudald Maideu: «**ho posarem al programa d'ensenyament de postgrau i ho vam posar també al programa internacional Erasmus.**».

Manel Riu i Riu també és autor d'alguns estudis sobre la comarca del Ripollès, entre els quals destaca la seva col·laboració en la investigació de l'urna de sant Eudald de Ripoll i altres sobre el

museu i la portalada romànica del monestir ripollès.

Aquesta col·laboració es va especificar en l'humeral de sant Eudald que, segons Maideu, «**va aconseguir desxifrar.**», ja que venia de l'Islam, tema el qual també dominava «**des de la càtedra d'història de Granada, que va ostentar en primer lloc, abans d'arribar a la de Barcelona.**». Ara el doctor Maideu lamenta que «**aquest humeral estigui en discussió i possiblement no sigui al nou museu de Ripoll, perquè l'església el vol recuperar. En tot cas, el Museu de Vic de l'església ens hauria de tornar una pistola ripollesa que té.**».

Per tant, aquesta col·laboració de Riu amb la comarca va ser molt estreta, més enllà del castell de Mataplana, com no podia ser d'altra manera, pels seus acurats

estudis sobre els monestirs medievals que el Ripollès té el privilegi de tenir uns exponents que es compten entre els més destacats. Sigui com sigui, els treballs que va iniciar Riu no només han donat com a fruit la descoberta dels espais i de les pedres que els constituïen, sinó que es va poder llançar llum sobre l'autenticitat de l'existència d'Arnau, encara que no, òbviament, sobre el que expliquen les llegendes que tothom coneix.

El doctor Maideu recorda que amb Riu els unia «**una entranyable amistat**» i no dubta a dir que «**hem perdut un gran personatge.**» Manel Riu i Riu va veure deteriorada la seva salut als últims anys, cosa que ja es notava a les cartes que feia arribar periòdicament a Eudald Maideu, amb qui mai no va perdre el contacte.

Mor l'historiador Manuel Riu

Va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat l'any 2003

Mor l'historiador Manuel Riu

L'historiador Manuel Riu i Riu (Manresa, 1929), catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Granada (1966) i de la Universitat de Barcelona (1969), i membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) des del 1990, va morir ahir, diumenge 2 de gener. La cerimònia de comiat tindrà lloc a l'església parroquial de Sant Llorenç de Morunys demà, dimarts 4 de gener, a les onze del matí.

La presidenta de la Secció Històrico Arqueològica de l'IEC, Maria Teresa Ferrer i Mallol, ha destacat del medievalista la tasca de «desenvolupador de l'estudi de l'arqueologia medieval a Catalunya i a la resta de la Península». Entre les seves aportacions, destaquen també les hipòtesis sobre l'origen del feudalisme a Catalunya, sobre fonts d'estadística demogràfica medieval i sobre la producció llanera i ramadera.

Riu i Riu va dirigir les publicacions Índice Histórico Español i Acta Historica et Archeologica Medievalia i va coordinar els Quaderns d'Estudis Medievals. És autor d'una vintena de llibres i de sis-cents cinquanta treballs de síntesi i investigació històrica i arqueològica de l'època medieval, referents a la història eclesiàstica i socioeconòmica i a la vida quotidiana de la Catalunya de l'edat mitjana. Era membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i membre corresponent de l'Acadèmia de la Història de Madrid. L'any 2003 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Cultura

Mor l'historiador Manuel Riu

04/01/11 02:00 - BARCELONA - [REDACCIÓ](#)

Expert en l'època medieval, era catedràtic, acadèmic i membre de l'IEC

L'historiador Manuel Riu i Riu va morir diumenge als 81 anys. Nascut a Manresa el 1929, era catedràtic d'història medieval de la Universitat de Granada (1966) i també de la Universitat de Barcelona (1969). Riu i Riu va dirigir les publicacions *Índice Histórico Español* i *Acta Historica et Archeologica Medievalia*, i va coordinar els *Quaderns d'Estudis Medievals*.

En la seva obra com a medievalista destaquen una vintena de llibres i uns sis-cents cinquanta treballs de síntesi i investigació històrica i arqueològica que aborden la història eclesiàstica i socioeconòmica i la vida quotidiana de la Catalunya de l'edat mitjana. Creu de Sant Jordi l'any 2003, era membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona i membre corresponent de l'Acadèmia de la Història de Madrid.

Des del 1990, era membre de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans. La presidenta d'aquesta secció, Maria Teresa Ferrer, en destaca la tasca de "desenvolupador de l'estudi de l'arqueologia medieval", a Catalunya i a la resta de l'Estat. També destaquen les seves hipòtesis sobre l'origen del feudalisme a Catalunya, sobre fonts d'estadística demogràfica medieval i sobre la producció llanera i ramadera.

Els funerals seran avui a les 11 h a l'església de Sant Llorenç de Morunys.

Darrera actualització (Dimarts, 4 de gener del 2011 02:00)

Notícies de ...

[Sant Llorenç de Morunys](#) [Barcelona](#)
[Manresa](#)

Publicat a

[Avui](#) 04-01-2011 Pàgina 32

[El Punt Barcelona](#) 04-01-2011 Pàgina 36

[El Punt Barcelonès Nord](#) 04-01-2011 Pàgina 36

[El Punt Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre](#) 04-01-2011 Pàgina 36

[El Punt Maresme](#) 04-01-2011 Pàgina 36

[El Punt Penedès](#) 04-01-2011 Pàgina 36

[El Punt Vallès Occidental](#) 04-01-2011 Pàgina 36